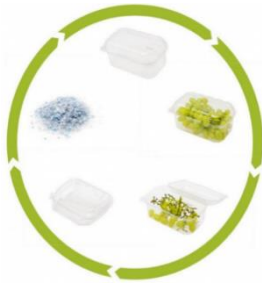

Inzicht in maatregelen voor betere sluiting van de kunststof verpakkingketen

Bij de ontwikkeling naar een circulaire economie voor verpakkingsmateriaal gaat het om het sluiten van ketens, van grondstof tot hergebruik. Dat betekent dat verpakkingen zo worden ontworpen, geproduceerd en verwerkt, dat ze kunnen worden vernieuwd, gereduceerd, hergebruikt en gerecycled. Samenwerking tussen leveranciers, producenten, importeurs, verpakkers, afvalverwerkers en recyclers is daarbij essentieel. Voorwaarde is dat alle ketenpartijen kunnen beschikken over feitelijke kennis over duurzaam verpakken, volgens de uitgangspunten reduce, re-use, re-new en recycle. Het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) zorgt sinds 2013 voor het ontwikkelen, bijeenbrengen en delen van die kennis. Zie www.kidv.nl

Het sluiten van de kunststof verpakkingketen is een belangrijke uitdaging bij de Europese en Nederlandse ambities om te komen tot een gesloten grondstoffenkringloop en een circulaire economie. Deze transitie zorgt voor milieuwinst, maakt Nederland minder afhankelijk van de import van grondstoffen, draagt bij aan de reductie van CO₂ en daarmee aan een beter klimaat en voorkomt zwerfafval. Bovendien creëert het economische kansen en werkgelegenheid en stimuleert het innovaties.¹

Met een recyclingpercentage voor kunststof verpakkingen van 51% is Nederland één van de koplopers in Europa. Tegelijkertijd loopt het huidige systeem nu tegen grenzen aan. Interventies zijn nodig, omdat het recyclingpercentage anders niet verder stijgt en het ketentekort verder oploopt. [Onderzoek](#) van het KIDV toont aan dat alle ketenpartijen gezamenlijk maatregelen kunnen nemen om de huidige kunststof verpakkingketen beter te sluiten, zowel qua grondstoffen, als economisch.

Maatregelen zijn nodig: het huidige systeem loopt tegen grenzen aan

In de afgelopen 50 jaar vertwintigvoudigde het gebruik van kunststof. De verwachting is dat dit in de komende 20 jaar zal verdubbelen. Nederland begon in 2008 met de inzameling van kunststof verpakkingsafval uit huishoudens. Dat gebeurt via bron- en nascheiding van het huishoudelijk afval, via bedrijfsafval en via het statiegeldsysteem op grote PET-flessen.

Hoewel het aanbod stijgt en de vraag naar gerecycled kunststof wel toeneemt, kan nog niet altijd worden ingespeeld op de technische vereisten van producenten en aan hun behoefte aan een stroom die constant is qua hoeveelheid en kwaliteit. Daarbij speelt ook de huidige lage olieprijs

Over het gebruik van kunststof (verpakkingen)

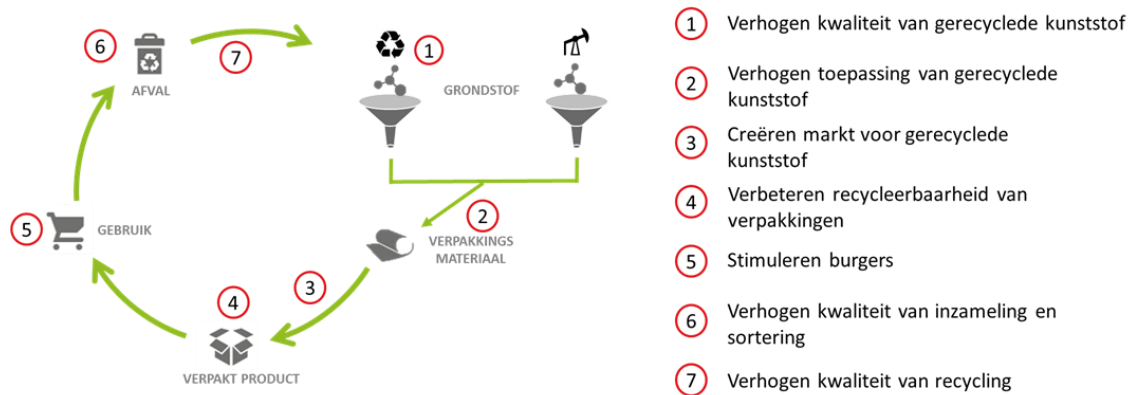
- Kunststof verpakkingen vormen de grootste markt voor kunststof in Europa, met een aandeel van bijna 40 procent.
- Kunststof bewijst zijn dienst als verpakkingsmateriaal: het is licht, kent goede beschermende eigenschappen en het is makkelijk hanteerbaar en recyclebaar.
- Jaarlijks komt in Nederland circa 475 kiloton aan kunststof verpakkingsmateriaal op de markt.
- Nederland kent producentenverantwoordelijkheid: het verpakkende bedrijfsleven is verantwoordelijk voor de organisatie en bekostiging van de recycling van verpakkingen.
- Een nadeel van het gebruik van kunststoffen is dat het door onverantwoord weggoiedrag in het milieu terecht komt en daar niet afbreekt.

Andere Europese landen kijken nu naar het Nederlandse systeem

Andere landen, zoals België met een recyclepercentage op kunststof van 36%, hebben voor systemen gekozen waarbij alleen de harde plastics worden ingezameld die makkelijker te recyclen zijn. In het Nederlandse brede inzamelsysteem worden ook folies en dunne plastics ingezameld en gerecycled, die anders worden verbrand met energieteerugwinning. Daarmee is het volume van het ingezamelde materiaal groter, maar is de kwaliteit minder dan de selectief ingezamelde stroom en is het systeem duurder. Tegelijkertijd kijken andere Europese landen nu ook naar het Nederlandse systeem. Dat komt doordat deze landen de verhoging van de doelstellingen in EU-verband niet kunnen halen met alleen een selectie van de stroom kunststof verpakkingen.

¹ ABN AMRO berekende in mei 2017 dat circulair produceren een besparing van grondstoffen oplevert tot 105 miljoen euro per jaar.

een rol: hierdoor is het gebruik van virgin kunststoffen goedkoper dan het gebruik van gerecyclede kunststoffen. Het onderzoek van het KIDV laat zien dat [overheden en ketenpartijen in de periode 2018-2022](#) op zeven punten maatregelen kunnen nemen om ervoor te zorgen dat er een vraaggestuurde markt ontstaat:

Interventies op zeven punten in de kunststofketen

Dat begint bij producenten die verpakkingen op de markt brengen die beter zijn te recyclen. Een belangrijke maatregel daarbij is 'design for recycling'. Dit komt ook nadrukkelijk aan de orde in de verduurzamingsplannen verpakken die relevante branches in de periode 2015 – 2017 hebben opgesteld en die door het KIDV zijn getoetst en vastgesteld. Het KIDV ondersteunt bedrijven ook bij 'design for recycling' door het beschikbaar stellen van kennis het ontwikkelen van designtools. Naast 'design for recycling' kan tariefdifferentiatie van de Afvalbeheersbijdrage producenten en importeurs prikkelen om verpakkingen te gebruiken die beter zijn te recyclen en/of meer gerecyclede kunststoffen bevatten. Vervolgens zijn burgers en gemeenten aan zet voor een goede en zuivere inzameling, en - samen met producenten - voor de preventie van zwerfafval. Het lopende onderzoek van het KIDV naar de huidige inzamelsystemen biedt concrete handvatten goede en zuivere inzameling. Daarna is het belangrijk dat sorteerdere en recyclers het zuiver ingezamelde materiaal bewerken tot gerecyclede grondstoffen die kunnen concurreren met virgin kunststoffen. Hiervoor is innovatie nodig, waarbij financiële garanties vanuit het Afvalfonds Verpakkingen helpen. Huidige voorbeelden daarvan zijn de verdere ontwikkeling van nascheiding en de recycling van PET-bakjes. Andere maatregelen zijn sturing op de optimale verhouding tussen de stromen mono- en mix-kunststoffen en het ontwikkelen van kwaliteitsstandaarden. Als inkoopende partijen, zoals de (rijks)overheid vervolgens vragen om de inzet van gerecyclede kunststoffen in nieuwe producten, kan de keten transformeren van een aanbod- naar een vraaggestuurde markt.

Om de keten *volledig* te sluiten is het belangrijk om de huidige systeemgrenzen te doorbreken. Dat kan met innovaties voor nieuwe manieren van recyclen, zoals chemisch recyclen, waarbij verder onderzoek nodig is om te beoordelen of dergelijke innovaties ook op grote schaal kunnen worden toegepast. Daarnaast kunnen interventies zoals een CO₂-heffing of een grondstoffenbelasting er voor zorgen dat de inzet van gerecyclede grondstoffen kan concurreren met virgin kunststoffen.

Elke gerecyclede kunststof verpakking levert milieuwinst

Er is een discussie ontstaan of het huidige systeem voor inzameling en recycling van kunststof verpakkingenafval uit huishoudens wel zin heeft. Dit komt mede omdat het CPB de CO₂-besparing van kunststof scheiding vergelijkt met de uitstoot van de totale Nederlandse economie. Dit terwijl de uitstoot van plastic verpakkingen, volgens CE Delft in de [Volkskrant](#) van 20 september 2017, met 0,6% van het Nederlandse totaal maar heel klein is. Recycling van kunststof verpakkingenafval bespaart 20% van de uitstoot in de keten. Of nog concreter: "voor elk boterkuipje dat in recyclestroombaan gaat, vermindert de milieudruk van dat kuipje met 40 %".

Alle partijen zijn aan zet om de kunststofketen te transformeren naar een vraaggestuurde markt.